

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕНКО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. шад. 143322.
Адреса для телеграм:
«Діло» Львів.
Гол. Редактор приймає
від 11—12 год. передплату.
Реклама не приймається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 430 зл.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 зл., Німеччині 750
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Руму-
нїї 150 лей, Болгарії 750
зл., Австрії 750 зл. Зима
закінчує 1 год.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
ЦІНА
ОДИНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Побоювання, чи зміна тактики.

Українська інтелігенція на Україні в освітленні Чубара.

Донедавна чули ми з уст хар-
ківських державних мужів мато що
не похвалили на адресу української
інтелігенції. Вони неохотно і
з уривковим трибун заявляли, що
українська інтелігенція змінила на-
прямості останніх кількох літ свою
тактику непримиримого від-
ношення до рдавладу, що вона
не остаточно погодилася з нею
і що почала широкі працювати за-
касаючи рукави для добра наро-
ду, для нової культури, що вона
примирилася до нового побугу
з тим самим заслужила собі на-
лежну оцінку і опіку з боку рад-
влади. Щоби оформити цей при-
хід інтелігенції до ладон з рад-
владю, влаштувала ця остання
широкі уські знаи та конгреси тісі
і за. непартиїної інтелігенції та
висувала її заєв про людяль-
ність до пануючого режиму та про
її добру, широкі і непримиримі во-
лю працювати для добра робіт-
ничо-селянської України. Особли-
во великої ласки з боку компар-
ті та влади удостоювалися: всяко-
го роду спецї (а відомо, що вся
інтелігенція, це спецї). Більшези-
ни заєвали собі докладно справу
з того, що на Україні пішла укра-
їнська інтелігенція на формальний
компроміс із рдавладю у звязку
з новою національною по-
літикою, у звязку з україніза-
цією і т. д. Та не зважаючи на
це, вони всеж приймали тих інте-
лігентних спецїв дуже радо, а на-
віть намагалися створити для них
по зможі найсприятливіші обста-
вини для праці.

Нині, видно, обставини цілком
змінїлися. Точніше кажучи, то об-
ставини остали такі як були, але
іншим вітром повіяло в партії,
іншим духом понесло від рад-
влади. Формального компромісу
її мало. Треба не тільки «фор-
мально прийняти рдавладу» але й
фактично віддатися на її виключні
послуги тілом і душею. Вчора на
великій погляд Чубаря на акад.
Грушевського. Нині прилягаємось
характеристиці української інте-
лігенції ввагалі, яку їй дав толже
Чубар перед тієюж аудиторією
тобто перед комсомольцями У-
країни.

Розгортаючи перед комсомольця-
ми цілі завдання і підкреслюючи,
що робітничо-селянській молоді
приходиться заростати серед суле-
речностей, звязаних з національною
політикою, Чубар розкриває перед
нею небезпеку, що загрожє рад-
владю. Якаж це небезпека та звідки
вона загрожє?

«Я самі будували праці — відповідає
на це питання Чубар — ми не уявляємо
себе, що йдемо з урядом робітників і се-
лян існує за кордоном ще другий уряд —
без теорії, без людей — уряд УНІ.
Самона історія. Але цей уряд» готує-
ться за допомогою Чехословачки знову
спробувати орунувати наше суверенітєтє,
пошкодити трудящому народові йти мит-
ним шляхом до соціалізму».

Тісі небезпеки Чубар до певної
міри боїться, та всеж надїється,
що її можна усунути при допомозі
радянської дипломатії та перего-
ворів, але для нього існує інша

небезпека, про яку останніми літа-
ми не згадував ніхто: кофїфі ра-
дянської державності на Україні, а
вона раптом тепер стала чомусь
актуальною і серйозною. На Укра-
їні є багато прихильників боротьби
з рдавладю.

«Хай це не здатється Вам — каже далі
Чубар — якоюсь абстрактною, але я
нає ще й досі люди, що скидаються
до петлюрівщини, прихильники дрібно-
буржуазного устрою, що ведуть і під-
путь роботу в тому напрямі. Ціми лю-
дьми себе оббравили національно-ре-
спубліканці, немов незалежні від Росії, а на
дїлі незалежні від диктатури пролетар-
іату».

Не зважаючи на те, що Чубар
промовляв перед собою публіку і ті-
лом віддаючи аудиторією, він всеж
уважав чомусь за доцільне опра-
вдувати політику компартії на Укра-
їні і її диктатуру та намагався чо-
мусь ослабити ідеологією тих полі-
клонників національної республіки
замість простого її висміяти та вігно-
рувати, як це звичайно робили до
тепер усі його товариші, а го і він
сам. З того виходило би, що ма-
буть повага небезпеки наказала Чу-
барові поважно говорити.

«Проводячи українізацію, ми виконуємо
завдання нашої програми. До роботи
Україні і до селян ми ведемо і кажемо:
ми за робітничо-селянський уряд на Укра-
їні, але ми переконані, що він може
існувати лише в складі з іншими робіт-
ничо-селянськими урядами, лише в Радян-
ській ім. Союзі. Світлова буржуазія не до-
пустила, щоби на відокремленій Україні
існував робітничо-селянський а не буржу-
азний уряд, тому злочин робить то, хто
намагається відокремити українських ро-
бітників і селян від Рад. Союзу».

Отже тепер Чубар не висувє
аксіому про необхідність спілки, а
тільки делкатно заявляє про пере-
конання компартії в необхідність та-
кої спілки України з іншими рад-
республіканцями. Очевидно, що остан-
нє речення щільно наведеного цит-
ату спрямоване не так на адресу
прихильників національної респуб-
ліки як радше на адресу тих на-
ціонально-українських комуністів,
чи точніше укаїстів, що перейшли
в підполлі та не побажали всту-
пити в ряди КП(б)У. Цеж вони ви-
сунували клич української робітничо-
селянської України незалежної ціл-
ком від Москви.

«Вам треба — продовжує Чубар свою
науку для комсомольців — вивчати укра-
їнську культуру, треба вивчати історію
українського народу, і не аби як, а істо-
рію до кінця. Ви мусите знати, чому між
любовою і жовтневою революцією так
розгорнувся національний рух на Україні,
чому потовмлював не до робітників і селян,
а туди, звідки посядали германіа, де на-
ступала польська шляхта, де Петлюра
продав Україну всім європейським бур-
жуазним урядам».

Отже сам голова теперішнього
уряду Чубар визнає, що історію
українського народу треба комсо-
мольцям вивчати аж до кінця,
саме у звязку з тією небезпекою,
менше з тим, як він її називає чи
петлюрівською, чи іншою, у все-
кому випадку в звязку з україн-
ською національною небезпекою,
що всеж такі існують незалежно
на «комуністичне самозвільчення»
та «єдино» ірраціональну націо-
нальну політику рдавлади.
Виходить, що як би не було тісі

небезпеки, то боячі «авангард»
комунізму на Україні, українські
комсомольці не потребувалиб вив-
чувати української культури та істо-
рії українського народу. Але сам
факт, що Чубар їх до того захо-
чує та й доказує необхідність такої
науки, свідчить також і про те, до
якої міри ті комсомольці насправду
Україні. Вони мусять себе аж ро-
бити українцями в обличчю угаєної
небезпеки.

Які висновки та які директиви
для комсомольців дає Чубар на
майбутнє? Їх варто послухати:

«Огі доі є чимало української інте-
лігенції, діячів у колах української суспіль-
ності, в кооперації то що, які звязують
іно шлік побудови українського госпа-
дарства, шлік забезпечення всіх наших
тудишних міс України, але тільки через
спілку з сучасною західноєвропейською
культурою, тільки через спілку України з
західною європейською державиною. Оз-
кидаючи вони працюють. Виграє висловлю-
ється отже, на терені України тех так
газують, але не висловлюються отже.
Отже для боротьби з таким тенденціям
треба знати історію національного руху
на Україні та ролі тих культурних дер-
жав у глобальному трудящого людю».

Треба ствердити, що Чубар пред-
ставив справу гірко і поважно, а
тому й повага небезпеки позинна
була стати перед очі комсомольців
на весь ріст. Добре буде, якщо во-
ни насправду прослідують і вив-
чать історію України та перекона-
ються, що найбільше українських
соків і крові випила між іншими
Москва. Може тоді вони насправду
зрозуміють українську інтелігенцію
та її змагання, може й зрозуміють
національну боротьбу в з окрема
може розшифрують тепершню ко-
муністичну національну політику.
Певно, що до правдивого зрозу-
млення не дійдуть усі, але всеж дій-
дуть до нього бодай деякі. Словом
радянські комуністичні пропаганди
на Україні побоюються того, що
хоч і утасне, неможливе, але що ро-
сте і кріпне з дня на день. а. м.

Німеччина не захигана невдачами.

Промова Штрєзєманна.

У парламентській дискусії райх-
тату наз буджего міністерства
закорд. справ, Штрєзєманн почав
довгою промовою, розяснюючи
становище німецьких делегатів у
Женеві. Він почав з того, що Ні-
меччина не впрокувалася до Ліги,
а внесла прохання внаслідок ба-
жання Зборів Ліги Націй з мину-
лого року. Німеччина не скривала
свого погляду, що коли Польські
признають одночасно постійне міс-
це в Раді, тоді вона візьме своє
прохання назад. Німеччина не ви-
ступала принципіально проти поши-
рення Раді, але стояла на тім, що
раніше цю справу мусить рішити
сама Гада, з тим, щоби вступ Ні-
меччини до неї не вважали з при-
знанням місць іншим. Які Німеч-
чину не прийняли до Раді, вона
не хотіла заявляти свого становища
щодо її поширення.

Коли Штрєзєманн зречкає свого ман-
дату в користь Польщі, німецькі
делегати поставились до цього не-
гагізно. Вони пішли у своїй від-
повіді до надання між відпо-
відальності, а огляду на те, що
ця пропозиція вийшла від Лежана

примиреної з Німеччиною. Що є
лемма висловлюються похвалою
стачили це Бразилії до Німеччини,
не похваляючи німецької злататої
кампанії проти неї та інших пі-
денноамериканських країв.

Німеччина стоїть нагаді на лю-
карських договорах. Вона не хоче
своєю демонстрацією проти Ліги
взяти на себе відповідальність за
дальші невдачі Лежарна. Перед
віною Німці не рахувались з опі-
нією світа і це було причиною їх
катастрофи. Нині вони не хотять
позторати цієї помилки. У Женеві
вони одержали повну моральну са-
тисфакцію.

Боротьба за національні права.

Еспанія проти Каталонії.

Еспанія, що також побивалася
з місцем постійного члена в Раді
Ліги, щоби замінювати Європу, дав
в своїй державі гарний доказ по-
шани національних прав. Вони веде
незвичну боротьбу з Каталонією,
що займають чотири еспанські
провінції: Леріда, Герона, Барсе-
льона та Тарагона, в 2 мільйонах
мешканців. Каталонською мовою
говорить 4 мільйони людей, не лише
в самій Каталонії і Валенсії, але
на Балеарських островах, у провін-
ціях східних Піренейів у Франції,
в Альберо на Сардинії, у Сальоні-
ках і заморських еспанських колоні-
ях. Каталонська мова відродже-
на в ХІХ ст. має велику самостійну
літературу.

Новий конфлікт еспанського уря-
ду з каталонським рухом повстав
з приводу діяльності одного бар-
сельського товариства, яке своє
справоздання друкує каталонською
мовою, а не еспанською. Губерна-
тор Барсельони розважав товари-
ство, яке наклало своїх членів
не признавати влади. Уряд у ко-
мунікатах переданих у пресі вислов-
лює жалє з приводу таких суворих
засобів губернатора, одночасно
признаючи необхідним боротись
з бунтівниками. Незалежно від
цього пригортається суд проти
17 осіб обвинувачених у минуло-
річній змові на королівський по-
їзд біля Барсельони. Всі обвину-
вачені втекли до Франції.

С. Р. С. Р. і Швайцарія.

Перед виїздом з Женев члени
Раді Ліги Націй рішили, що праця
підготовчої комісії для Конферен-
ції роззброєнь почнеться 10. травня
в Женеві. Члени Раді подали до
відома це рішення телеграфічно
Чічерінові, висловлюючи ще ра-
бажання, щоби С. Р. С. Р. узяв у-
часть у працях комісії і пригадав
зобов'язання швайцарського уряду
докази про неітиканість радянських
делегатів підчас їх побугу. Одно-
часно пришло лист від Чічеріна
а заявою, що російські знавці го-
дяться прийти на нараду, але без-
умовно не до Швайцарії.

«Пам'ятаймо: «Діло» швидко — це на-
родна фортеця, це народна захисна а
до її ліній не

3. адреса: Балабанов Сидор - д. 10, д. 10.

Національна квестія є найбільше актуальною і запальною в Галичині. Здавалося б, що запровадженій виклад одного мільйонів проєктів станає ППС, селективну польську побудову. Здавалось, що магістратська селя, яка тамтєв дещо інакше, брація польської в української демократії, не лише буде бійком набити. Але що на тему вирішення національної квестії в сучасних міжкш польській розширені, гаряча й плодотворна дискусія. Та не сподівалися, не випадала дійсність. Лише не відізнався на актуальність порушеного питання. Магістратська селя була як полова: порожня, а сам виклад розпочався нечезує те з значним опізненням. На наступні зазначені шан, промови, що призбули й поодиначани національна квестія. Польщі починає знаходити зрозуміння польському громадянстві. Одне бійко викладає й Голува польського лавиского побачкою вказує наглядно, що польському громадянству далеко до зрозуміння наги цього найбільшого біганин. В першу чергу викладає й Голува зборткували його власні пастійники зміст, стігу босого Гавієра. Крім ректорства, Лавієра й Лавієра й, Скачана не видно було ніяк повислений по дубльовані одиного пенесівського мейера. Зокрім повисило, що несе лавієрська есенція теж зборткували представників партії, з якою є в коаліції. Навіть самоназиває "дани" міста Львова й Шапекими й Ойчакими на чолі зігнорували вибраного радного м. Вашиями. Показно відсутність сайтані теж Жиди. Автиторю й Гавієра менше пенесівська брєтін, група Пласудинські, що репрезентували, потім члєв демократії, гостіка української інтелігенції й кілька ставших данісогом національності й політичності співголови. Дискусія не члєв нічим; не знаєт підписаного, зчєв одного до реєстрації, члєв тема дискусії, одєвкани відідає, що на й скєвню не дозволяти номінації ППС, члєвє сєлє уловати.

Прєдєстєтєтє Т. Голува не є оратором з огляду на відсутність в дїянї, але має примєрє, які всімєтє ставлять його в гармонїє одєвкєтє. Він говорєтє спокєтє

2

Найбільшою, так скажемо — генеральною зморою нашого населення від кількох літ є димогогенна автономічна установа ПДВО (Польська Дирекція Взаїмних Обезпечень).

ного будівництва не розпочалося, а виконавці докладніших підготувань, ніяких поважніших студій. З різних мужинних уладжень, пригноблених до тамошніх обставин, випливають з даного ґрунту, наборзі й без розбору вирішено поодинокі негодні, запозичуваноса нераз прогиглєжними зразками, щоби тільки знищити вже збудоване і здійснити свої "уніфікаційні" тенденції. Тому і не дивно, що майже всі переведені в перших дітах існування польської держави законопроекти та усталені суверенними соймами закони мають вже заслужену славу законів, писаних на коліні. Та колиб вони не були здійснювані в житті, колиб вони не лагали важким тягарем на населення, колиб вони мали лише свідчити про робоготздзисть "суверенів", то ще можнаб з ними примиритися. На жаль, так не і населення ще довго мабуть буде нести на собі тягар цих законодатних стихій".

ПДВО є дивоголяком під кожним
оглядом: організаційним, обсягу ді-
яльності, правним і т. и. Вистане зга-
дати, що ця установа є відносною
до населення є в одній (правній)
особі: стороною, суддею і екзеку-
тором. Rota locuta, causa finita! А-
екерований є зданий на ласку і не-
ласку органів цієї установи. Мож-
ливо: хочу — помилую, а не хочу
то горе тобі! І сьогодні ПДВО є
справді великим гомем, єгипетською
дзавою⁶ всього населення.

дбати про свої будинки так, як він сам не розумів. Та в повстанні "можже" є видання на воді писане. Про це могли би дуже багато сказати приватні асеквращіні товариства та й ми в своїй редакційній теплі міємо чинало пончинкіа до боротьби громадян демократичної держави за своєю власновільністю.

В Польщі навапи: поліійний режим навіть в діпчій області бажається заступити і культуру, і добробут, і вільну волю громадянина, але наслідки цих трипійів є сумні: дальше зубобіжання сільського населення, невдоволення з правду поведінки органі ПІВІО і відсутність загальної безпеки. При тій нагоді розитися дозати, що асеруаційний примус (будинковий) досі був практикований двома державами: Ротією і Уругваєм. До цих культурних країн тепер приєднається Польща.

Минуло кілька літ. Населення згинається під тягарем аскураційно-контрбухі і в брутальності органів ПДЗО має практичний доказ дбайливості керуючих офіційних органів за його культуру і добробут. А в адміністраційній комісії польського союму підводять підсумки догеперішньої підотворної діяльності ПДЗО на основі звіту Найвчдоі Палати Державного Контролі. Виявляється, що у привілеєна ПДЗО в незвичайно легководуший спосіб господарить публіцистична фірма, вичуденна відомця бездержавниаа способа і з славе,изованого населення. Чатаючі Тіахи факти, засвоєнно виявлені польською

Ось питання, на які найближча
будущина повинна дати позитивну
відповідь. **Ф. Ф.**

З крилатої промови чарокоді-
мівця виходить, що Штучко ці-
ло життя боролася за подорожність
владам, але всеж таки за „хвилю
неділним“.

Комітет Селянського Інтернаціоналу, Комітет в Навомоєнн Селеч, профспілок, владні чинники, наріжні осіти, ВУАН, пролетарських письменників і інших. По кожній промові слідує величезний хор, аложаєні 600 люда Шавченка. Заповіт супроводі кількох оркестро. Сяго закінчилося відспіванням Інтернаціоналу.

Доброе утро, 23. апреля 1926.

Дня 8 березня н. в. відбулася п.
бюрою довірчих справ, на котрі
ви присіли делітати 12 січ. конт.

Человеческий и многообразный характер
потребовал и значительного политического
По окончании дискуссии констатируется

Слідати негідно Понтоном Народи
Зіх і вкорили коніт, завоєв і
Генісевича, п. А. Корнеліа і М. Гав
поручення. Воли склялися діти. І
22-го п. м. відбувся в Добросил Пон
ний Народи! Зіх, як котам осем
сказол! «Нагісний» було попустил 23
деч, що заступил: 13 громад пошт. І
зіх прибул делегація Понтоном
мітету УНДО пл. В. Целови і О. Ч
хасичів.

П. Черкаський висловив пропозицію
Об'єднанню, порівнюючи її з пропози-
цією українського політичного партії.
П. В. Степанюк висловив пропозицію
об'єднати, вказав на вагу і значення
партії і статут Об'єднання.

Вітак по обговоренні постанови прийняв її, в якій містився наступний зміст: а. Мандилович, о. Гончаренко, б. Волік, п. Дзюбінський, Кулик і я, стенографіст, знайшли частину і брошури, що доправив організації.

Указавши також резолюцію о. Мандиловича, котрою присутні віддали голоси за наступні положення партії до утворення спільного політичного фронту. Останню резолюцію Політичний Народний Комітет і політичний організатор партії Гончаренко вибрав о. дехана І. Господарського, а в членів Політичного Комітету і Організаційної Комісії ввійшли: а. Іван Гончаренко, п. П. Дзюбінський, а. Дашко, п. І. Богдан, п. В. Кулик, а. Гев, о. Б. Гончар, д-р С. Антонович, п. М. Кулик, о. Н. Мандилович, п. Г. Ісак і я, М. Рітц.

Схшинський про женовські наради.

На засіданні цього, ком'юністського союму 23. III, прем'єр Сехінський лаяв всіх про жеваніє і риди. Рада збиралася закла прихаття Німеччини до С. Н. насіком льок, пакту. Народи йшли некорисних обставинах. Девід даживи вислали делегатів з оборулючими вказівками. Ціє назиді спинули під знаком вета. Такий спротив є правом кожної держави, належить до С. Н., бо суверенна держава не може навіть однодушно ухвалюю інших держав бути перегодсованою в справах, торкаються її. Але вета в Жієні внеможливило ухвалу справх загальних, від яких залежить мир в Європі, а може й світі. Одно вето було проти поширення Ради друге за. Польща репретузувала цей принцип, що коли зіставляється там якоюсь за-на-важче те чи вона дійсно служила інтересам мира. Переговори довели до записанні вислідів, а могли доати до гірших, коли зважити, що

Так ставив 65 років тому Козьма. За шістьдесят літ до сліз, пролитої у тихих Шевченківських правах ініціати, раси пролитої українськими робітниками і селянами. Багато сліз було пролито, доки ми не добилися справжнього розривішення. Ще досить небагато українських інтелектуалів називали Шевченка лише за націоналістичного генія. Нині, я гадаю, нема на радянській Україні такого інтелектуала, що вважав би Тараса Григоровича лише за націоналістичного генія. Всі тепер розуміють, що ми гаїли наш, радянський геній, геній розкріпощених робітничо-селянських мас Союзу. В історії нашого визволення ми мали тільки двоє геніїв: Шевченка спідня народної думки та злядів, спідня за розколюванням разів, але тільки спідня, що не зайшов справжніх шляхів до розкріпощення і другого генія—Володимира Ілліча Леніна (від), що показав нам, як треба боритися за визволення робітників та селян. Ось у чому закінчується споріднення духів Т. Шевченка і Володимира Ілліча Леніна”.

Кінчаючи свою промову, Шпіхтер висказав такі слова: „вже ми відкриття цього пам'ятника кладемо до ніг Шваченка вже завойовані нами його найкращі мрії та думи“.

Від червоної армії промовляв червоноармієць Чапаської дивізії. Червоноармієць, як і пристало синюх Мірса, говорив дещо відмінно, бо одягав настрояво і вонозничко:

„Українська емігранція — назва він — за